

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 29 (3533) ●

● ЧАЦВЕР, 3 ЖНІЎНЯ, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Свята над ракою Сочы
У вядомым расійскім курортным горадзе беларускія суполкі ўсё часцей заяўляюць пра сябе, ладзячы масавыя гуляння **Стар. 2**

Як “Сябры” знайшлі сябра
Супляменнікі ў Грузіі не толькі праводзяць сумесныя імпрэзы, але і дапамагаюць адзін другому **Стар. 4**

Пад аховаю Скарыны
Стар. 4

МАРШРУТЫ ЛЕТА

Вандроўнае шчасце

Беларускае таварыства “Сябры” з Эстоніі зладзіла чарговую экскурсію ў Беларусь, але цяпер па новым для турыстаў з Нарвы маршруце

Вандроўкі — гэта заўсёды адкрыцці, радасць новых сустрэч. Пад час паездкі ў Беларусь некаторыя з нарвіцян казалі: споўніліся нарэшце іх дзіцячыя мары. Іх лёгка зразумець! Нас у Белавежскай пушчы, у сваёй рэзідэнцыі, прымаў Дзед Мароз. А ў Брэсце мы дакрануліся да гузіка сапраўднага ліхтаршыка ў час запальвання свята па “Вуліцы ліхтароў”. І кветкі ў памяць пра загінулых усклалі да помніка “Мужнасць” у Брэсцкай крэпасці-героі.

Цікавую і вельмі насычаную вандроўку для жыхароў эстонскага горада Нарва, выхадцаў з Беларусі дый прадстаўнікоў іншых нацыянальнасцяў, зладзіла нарвская суполка “Сябры”. Па маршруце Нарва—Брэст—Белавежская пушча—Гродна—Нарва падарожжа прайшло ўпершыню, і ў яго выправіліся 47 чалавек. А раней, нагадаю, “Сябры” вазілі нарвіцян у Мінск, Хатынь, Дудуткі, Мір, Нясвіж і, канешне ж, горад-пабрацім Нарвы — Барысаў.

Легендарная Брэсцкая крэпасць. Няма слоў, каб выказаць тое, што там адчуваеш. Сэрца сціскаецца ад болю: гэта месца, дзе ў чатыры гадзіны раніцы 22 чэрвеня 1941 года пачалася вайна... А які прыгожы сёння Брэст! І памятных мясцін яго не пералічыць. Ёсць, напрыклад, “Вуліца ліхтароў”: аформілася нядаўна. Вуліца ж была і раней (носіць імя Мікалая Гоголя з 1909 года), а каваныя ліхтары на ёй з’явіліся ў апошнія гады. І ў Брэсце ўжо склалася традыцыя: кожны ве-

ВІКТАР БАЙКАЧОЎ

Турысты з Эстоніі ўсклалі кветкі да манумента “Мужнасць” у Брэсцкай крэпасці

чар сапраўдны ліхтаршык запальвае тыя ліхтары. Ахвочых паглядзець на відовішча заўсёды шмат. Пабачылі рытуал і нарвіцяне, а некаторыя нават патрымаліся за гузік на мундзіры ліхтаршыка і загадалі жаданні. Асаблівае месца ў горадзе і ў пешаходнай вуліцы Савецкай, якую між сабой жыхары называюць “Брэсцкім Арбатам”. Маляўнічая прырода, казаная атмосфера, арыгінальныя скульптуры

чароўных персанажаў акружылі нас у сядзібе Дзед Мароза ў Белавежскай пушчы. Сустрэча і размова з казаным героем, чараўніком ды чудатворцам, яго пытанні, тонкі гумар і эрудыцыя пакарылі нарвіцян, якія на час нават забыліся, што даўно ўжо не дзеці.

Шмат цікавага даведаліся мы пра старажытны горад Гродна. А як прыемна было плыць на цеплаходзе па Аўгустоўскім канале...

Па дарозе дадому турысты дзяліліся ўражаннямі. І ўсе яны былі эмацыйнымі, яскравымі, пазітыўнымі. Казалі добрыя словы і ў адрас “Сяброў”, дзякавалі за радасць ад сустрэчы з вельмі прыгожай, утульнай і гасціннай краінай — Беларуссю.

Віктар Байкачоў,
намеснік старшыні Нарвскага беларускага таварыства “Сябры”, Эстонія

ЮБІЛЕЙ

6 жніўня 1517-га Францыск Скарына выдаў першую друкаваную кнігу “Псалтыр” на старабеларускай мове

МАЛІТВА СКАРЫНЫ

Во гэтаксама, як дзічына:
на дальні выбегла лужок,
а прызнае сваё лаўжо;

як птушачка:
з-пад аблачыны
палі, разлогі аглядае,
а ведае сваё гняздо
ў траве высокай і густой;

як рыба: ў касяку гуляе;
плыве да берага чужога,
а чуче схоўныя віры;

як пчола: ў полі да пары,
а ворага ля іх парога,
вуглей баронячы,
зваюць, —

таксама й людзі:
да зямлі,
дзе ўзгадаваныя былі,
дзе Бог ім сэрцы
акрыліў, —

любоў вялікую мілуць.

Сяргей Панізьнік
→ **Стар. 4**

РОДНЫ БЕРАГ

З Сібіры на зямлю продкаў

На Гомельшчыне пабывалі госці з беларускай вёскі Ермакі Цюменьскай вобласці

Удалечыні ад шуму і мітусні, за палямі ды бярозавымі гайкамі жыве наша вёска Ермакі. Наўрад ці думалі беларускія самаходы, якія прыйшлі сюды ў пошуках свабодных зямель у канцы XIX стагоддзя, што іх родная мова будзе і праз вякі гучаць на сібірскіх прасторах. А гучыць! Ермакоўцы захоўваюць і ўмацоўваюць сваю культурную самабытнасць, таму і паўдзельнічалі ў беларуска-расійскай сацыяльна-культурнай праграме “Вяртанне”. Яе мэта — пашырэнне ведаў

пра гісторыю і культуру жыхароў аграгарадка Рагінь, а таксама стварэнне прасторы для ўзнаўлення мясцовых традыцый і роднасных сувязяў з суродззічамі, якія жывуць у вёсцы Ермакі Вікулаўскага раёна. Мы ж даўно марылі пабываць на зямлі продкаў. І гэта стала магчымым дзякуючы Міжнароднаму грамадскаму аб’яднанню “Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына», Буда-Кашалёўскаму райвыканкаму, Рагінскаму сельсавету, адміністрацыі ды Цэнтру культуры і вольнага часу Вікулаўскага раёна.

Хто ж адправіўся ў далёкі шлях? Дзесьць спявачак з народнага вальна-фальклорнага гурта “Рос-

сияночка”, якім я кірую, і кіраўніца Ермакоўскай адміністрацыі Святлана Ажгібесава. Пераадолелі тры з паловай тысячы кіламетраў, каб патрапіць у Гомельскую вобласць. Двое сутак у дарозе — і вось яна, доўгачаканая Беларусь! Гэта радзімая зямля тых самых самаходаў, нашчадкі якіх (і я ў тым ліку!) жывуць цяпер у Сібіры, захоўваючы звычаі, традыцыі, песні, мову, а таксама й вышываныя ручнікі, прылады працы і побыту. Заслугоўваюць вялікай павагі людзі, якія ўсё гэта захавалі.

Прыехалі мы ў Мінск 1 чэрвеня. На чыгуначным вакзале сустрэкалі гасцей аўтар праекта фалькларыст-

Госці з Сібіры ў аграгарадку Рагінь

ка Вольга Лабачэўская і журналісты беларуска-польскай тэлекампаніі “Белсат”. Размясціліся ў гасцініцы “Арбіта”, паехалі на прэзентацыю

дакументальнага фільма “Самаходы”, знятага летась увосень у вёсцы Ермакі: там працавалі тэлежурналісты. → **Стар. 3**

ТРАДЫЦЫ

Свята над ракою Сочы

У вядомым расійскім курортным горадзе беларускія суполкі ўсё часцей заяўляюць пра сябе, ладзячы масавыя гулянні

У мясцовых СМІ з'явілася інфармацыя пра тое, што сёлета, 6 ліпеня ў Сочы, зноў адзначылі свята Івана Купалы. Як вядома, раней у гэты дзень на Русі традыцыйна збіралі лекавыя травы, а калі надыходзілі прыцемкі, то запальвалі папярэдне падрыхтаваныя рытуальныя вогнішчы, здзяйснялі розныя Купальскія абрады. Бо нашы продкі верылі, што ноч напярэдадні свята Івана Хрысціцеля — асабліва. Вось і на курорце Сочы прадстаўнікі ўсіх славянскіх супольнасцяў горада вырашылі правесці яе разам: на беразе ракі Сочы, згадваючы Купальскія традыцыі продкаў.

Паколькі ў Сочы галоўнымі арганізатарамі свята выступілі мясцовыя беларусы, то і цэнтральная стравя на святочным частаванні была — дранікі. Прычым купальцаў сабралася шмат, і спатрэбілася некалькі вёдраў бульбы. Падрыхтавана была і цікавая забаўляльная праграма з улікам Купальскіх традыцый, над якой арганізатары працавалі не адзін дзень. Распачаўшыся яшчэ завідна, бліжэй да вечара народныя гулянні, што праходзілі на прыгожай паляне, пад вечар перамясціліся на бераг ракі. Там запалілі вогнішча ды вадзілі вакол яго карагоды, спявалі Купальскія песні, а калі яно трохі прагарэла, то па даўняй традыцыі маладыя хлопцы і дзяўчаты скакалі праз агонь. А крыху пазней было і купанне ў рацэ.

Прыемна, што Купальская традыцыя прыжылася ў курортным горадзе: актывісты, сябры славянскіх суполак горада на свяце Івана Купалы сустрэліся пяты год запар. “Мы запрасілі на свята грэкаў, грузін, армян ды людзей іншых нацыянальнасцяў, — гаворыць старшыня Савета нацыянальных аб'яднанняў, саветнік кіраўніка горада Сочы Аляксандр Фралянкаў. — Купалле тут — гэта ўжо традыцыя, хоць раней у Сочы такога

ІЛЬЯ ФРАЛЯНКАЎ

У свяце, якое ладзілі беларусы Сочы, паўдзельнічала шмат дзяцей

не было. Мы ж вырашылі: паколькі прадстаўнікі розных славянскіх народаў тут вельмі шчыльна жывуць, то варта і вярнуць гэтыя традыцыі, якія шанавалі нашы продкі”.

Акрамя Аляксандра Фралянкава, актыўна паўдзельнічалі ў арганізацыі ды правядзенні свята старшыня гарадской Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Сочы” Пётр Ефімовіч, яго намеснікі Барыс Макаранка ды Ілья Фралянкаў, актывісты суполкі Канстанцін і Анастасія Балшаковы, Андрэй і Святлана Жукі, Андрэй Лапцеў і многія іншыя. А цікавую канцэртна-забаўляльную праграму да свята падрыхтаваў творчы калектыў “Конфетти” пад кіраўніцтвам Рамана Даніловіча і Наталлі Віцко.

Юлія Фралянкава, г. Сочы

Ад рэдакцыі.

Тэкст пра Купалле ў Сочы ў нашу рэдакцыю пераслаў вядомы беларус з Масквы Алег Кандыба — прэзідэнт “Московского клуба белорусов” і галоўны рэдактар газеты “Сябры”. На той час наш зямляк знаходзіўся ў Мінску, на VII З'ездзе беларусаў свету. Ён жа патлумачыў: цяпер Аляксандр Міхайлавіч Фралянкаў не толькі ўзначальвае ў Сочы Савет нацыянальных аб'яднанняў — ён і прэзідэнт “Сочинского клуба белорусов”. Арганізацыі, якімі кіруюць Аляксандр Фралянкаў і Пётр Ефімовіч, цяпер у складзе “Московского клуба белорусов”. Усяго ж, напісаў нам Алег Кандыба, на сённяшні дзень у Расіі створана 53 клубы беларусаў.

Што да з'езда, то яго маскоўскі

госць называе лепшым з усіх, якія праводзіла суполка “Бацькаўшчына”: “Цудоўнае выступленне Міністра замежных спраў Уладзіміра Макея прыўнесла ў залу добры настрой, зняло напружанасць, неспакой, пачуццё надуманай “апазіцыйнасці”, дало годны дзелавы старт рабоце з'езда. Дзелавыя, стрыманыя і граматычныя былі выступленні кіраўнікоў і сяброў розных суполак. Парадаваў мяне і асноўны склад дэлегатаў, найвысочэйшы ўзровень усіх мерапрыемстваў з'езда. На мой погляд, пачаўся новы этап адносінаў кіраўніцтва Беларусі і народнай дыпламатыі — яе прадстаўляюць беларусы свету. І ёсць надзея, што гэтае ўзаемадзеянне прынясе карысць нашым землякам у свеце, а таксама і ў любімай і роднай Бацькаўшчыне”.

СТАСУНКИ

Іншым у прыклад

Досвед працы беларускай дзяржавы з дыяспарай цікавы актывістам Рускага культурнага цэнтра з Тальяці

Беларусы Тальяці, кіраўніца суполкі “Нёман” Людміла Дзёміна супрацоўнічае з Рuskім культурным цэнтрам, якім кіруе Уладзімір Патакаў. Ён быў і ў складзе дэлегацыі з Тальяці, калі гурт “Купалінка” выступаў на Міжнародным фэсце “Вянок дружбы”. Заехаўшы пасля Бабруска ў Мінск, Людміла Дзёміна і Уладзімір Патакаў кантактавалі з людзьмі, якія непасрэдна працуюць з дыяспарай. Была сустрэча з кіраўніцай Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Вольгай Антоненкай, затым — гутарка ва Улаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леаніда Гулякі. У тэксце “З Тальяці — з песнямі” (ГР, 20. 07. 2017) Людміла Дзёміна пісала, што ў ёй паўдзельнічалі начальнік аддзела Аляксандр Сасновіч, дарадца галоўнага ўпраўлення шматбаковай дыпламатыі Міністэрства замежных спраў Аляксандр Чвей.

Уладзімір Патакаў расказаў: цяпер існуе 36 стратэгіі развіцця Расіі, аднак “руская тэма” ў іх не прапісана, таму і створаны Рускі культурны цэнтр. Яму цікавы беларускі досвед працы з дыяспарай. Зацікаўленасць у далейшых кантактах з РКЦ выказаў і Леанід Гуляка.

На сустрэчы Уладзімір Патакаў паведаміў, што ягоная маці мела родавыя карані ў Беларусі. Пазней мы ўдакладнілі: яна, Таццяна Булах, была спецыялістам па фінансах, дэпутатам Дзяржаўнай думы Расіі. Памерла ў 2013 годзе. Мы паралілі Уладзіміру Уладзіміравічу пацікавіцца, дзе раней кампактна жылі Булахі, пры дапамозе беларускага інтэрнэт-рэсурса “Дапаможнік” <https://helper.archonline.by/#> І ён знайшоў аж тры месцы.

Спадзяемся, што Уладзімір прадоўжыць радаводныя пошукі.

ТАЛЕНТЫ

Музычныя падарункі землякам

Іван Іванаў

Таленавіты піяніст з Гродна Кірыл Кедук выступае на вядомых сцэнічных пляцоўках, знаходзіць час і дома пайграць — разам з сусветна вядомымі выканаўцамі

Бывае так: толькі выйшаў малады спявак, выканаўца на міжнародны ўзровень творчасці — і ўжо дома, у Беларусі ягоных выступленняў не пачуеш ды не ўбачыш. А малады піяніст з Гродна, які цяпер паспяхова выступае па ўсім свеце, і Бацькаўшчыну не забывае. У 2013-м, напрыклад, менавіта па ягонай ініцыятыве ў Гродне прайшоў першы Фэст класічнай музыкі пад незвычайнай назвай TuzenHouse. На запрашэнне Кірыла прыехалі вядомыя выканаўцы. Так нарадзілася традыцыя, і яна

доўжыцца. А названы фэст у гонар гарадзенскага старасты, вядомага мецэната Антонія Тызенгауза. Менавіта ж ён яшчэ ў канцы XVIII стагоддзя шмат зрабіў для Гародні: адкрыў мануфактуру, музычную школу і тэатр, пабудаваў цэлы раён горада. Дарэчы, ужо ў 2014-м гродзенскі фэст сваім музычным крылом закрываў і Мінск: заключны канцэрт паўтараўся на сцэне Беларускай дзяржфілармоніі.

А вось паведамленні з прэсы ўвесну мінулага года: піяніст Кірыл Кедук выступае ў Брэсце. Калегі нагадваюць, што наш зямляк — пераможца конкурсу Уладзіміра Гаровіца, лаўрэат 15 іншых міжнародных конкурсаў. Ён выступаў з вядомымі аркестрамі Расіі, Германіі, Швейцарыі, Італіі ды ЗША. У адным з тэкстаў аглядалніцы газеты “Культура” Надзеі Бунцэвіч

чытаем, што яшчэ падлеткам пасля перамогі ў Кіеве Кірылу прапанавалі прадоўжыць навучанне за мяжой, і ён абраў Польшчу. А лаўрэатства ў Германіі (“Kissingen Klavier Olymp”, дзе арганізатары самі выбіраюць удзельнікаў сярод наймацнейшых піяністаў свету) і, асабліва, Англіі (“James Mottram International Piano Competition”) мелі працягам шматлікія гастрольныя туры.

Адна з цікавых музычных падзей у Беларусі з удзелам піяніста-віртуоза была прымеркавана да 25-годдзя падпісання Дагавора паміж Беларуссю і Польшчай аб добрасуседстве і дружалюбным супрацоўніцтве. 29 чэрвеня прайшоў канцэрт “Класіка і джаз” у Вялікай канцэртнай зале Белдзяржфілармоніі. Для мінчан і гасцей горада ігралі легенда сусветнага джазу польскі піяніст Лешак Мож-

дэр, лаўрэат міжнародных конкурсаў Кірыл Кедук і Дзяржаўны камерны аркестр Беларусі. Ладзілі канцэрт разам з філармоніяй і аркестрам Амбуасада Польшчы ў Беларусі, Польскі інстытут у Мінску, Музычны дом “Класіка”, кампанія “AMICA”. Гучалі творы беларускіх і польскіх кампазітараў.

У праграмцы канцэрта ёсць словы піяніста Джона О'Конара, што Кірыл Кедук — адзін з найцікавых маладых піяністаў сучаснасці, а дырыжор Томас Зандэрлінг лічыць яго “выбітным выканаўцам з велічэзным патэнцыялам для грандыёзнай міжнароднай кар'еры”.

Вось некаторыя з канцэртных пляцовак свету, дзе беларус выступае: Steinway Hall у Нью-Ёрку, Зальцбургскі Мацартэум, Вялікая зала Маскоўскай кансерваторыі,

Піяніст-віртуоз Кірыл Кедук

Зала Каралевы Елізаветы ў Антверпэне, Канцэртная зала Марыінскага тэатра ў Пецярбурзе, Зала Вэрдзі ў Мілане, Bridgewater Hall у Манчэстэры, Тэатр Гарыбальдзі ў Палерма, Маскоўскі міжнародны Дом музыкі ды Namariku Asahi Hall у Токіа...

Нарадзіўшыся ў Гродне, Кірыл пачаў займацца музыкай у 6 гадоў, а ў 10 — упершыню выступіў з Сімафанічным аркестрам. Вучыўся ў Пётры Палечнага ў Музычным універсітэце ў Варшаве, у Барыса Петрушанскага ў Міжнароднай

фартэп'яаннай акадэміі Incontricol Maestro (г. Імала, Італія), закончыў аспірантуру ў класе Грэма Скота ў Каралеўскім Паўночным каледжы музыкі ў Манчэстэры.

І яшчэ адзін штрых да партрэта Кірылы Кедука. У Дзятлаўскай райгазете “Перамога” змешчана інтэрв'ю з ім. Піяніст кажа: “У Дзятлаве жыве мой дзядзька, а ў суседніх Хадзьяўлянах бабуля. Я вельмі люблю прыязджаць да іх, наведваць Дзятлава. Як і суседні Навагрудак. Гэта прыгожыя гістарычныя мясціны”.

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Як “Сябры” знайшлі сябра

Супляменнікі ў Грузіі не толькі праводзяць сумесныя імпрэзы, але і дапамагаюць адзін другому

Кацярына Мядзведская

На святочнай Вечарыне беларускай культуры, якую да Дня Незалежнасці Беларусі ладзіў Саюз беларускіх суайчыннікаў у Грузіі “Сябры”, былі таксама прадстаўнікі беларускага Консульства ў Тбілісі, грузінскія журналісты. У газеце “Заря Востока” з’явіўся фотарэпартаж з падзеі ды нататка. Падаем тэкст на мове арыгіналу. “За основную дату национального суверенитета Беларуси взята дата освобождения столицы республики, города Минска, частями Красной Армии. Беларусь, пожалуй, единственная республика бывшего СССР, где руководство страны здраво и ответственно оценивает свою новейшую историю, и не пытается её переписать. Здесь не открывают музеев “Советской оккупации”, не взрывают воинских мемориалов, не устраивают эсэсовских парадов, с почтением относятся к людям, вынесшим на своих плечах тяготы Второй мировой войны. Свою лепту в празднование Дня национального суверенитета вносят и общественные организации, объединяющие белорусских соотечественников за рубежом. Не остался в стороне и Союз белорусских соотечественников в Грузии “Сябры”, возглавляемый Алексеем Бахолдиным, отметивший данную знаменательную дату

Вечарына беларускай культуры прайшла ў “Кавказском доме” Тбілісі

6 июля в “Кавказском доме”, — пісаў у выданні аўтар Уладзіслаў Маргіані.

Свае фотаздымкі ды невялічкі тэкст з імпрэзы даслаў нам у рэдакцыю і яе непасрэды ўдзельнік, супляменнік з Тбілісі Павел Кірылаў. Ён піша: “Святочны вечар беларускай культуры ладзіў Саюз беларускіх суайчыннікаў у Грузіі “Сябры”. Вядучым імпрэзы стаў яе ініцыятар — кіраўнік аб’яднання Аляксей Бахолдзін. Гасцей вітаў гурт славянскай песні “Лілея”. У яго выкананні вельмі ўдала прагучала песня “А я лягу, прылягу...”: нагадала атмасферу мірнага спакою ў сучаснай Беларусі. Шмат песень выканаў ансамбль пра вайну. Расчулі прысутных і аповед пра нядаўнюю паездку ў Беларусь ветэрана Левана Чачуа. Спецыяльна да свята напісаная вершы прачыталі Міхаіл Ананяў з дачкой, а вершы беларускіх класікаў прадэкламаваў Юры Кавалёў, беларус з грузінскага горада Руставі. Прыгожыя лірычныя песні, якія нібыта пераносілі слухачоў у панаднёманскія мясціны, выканаў Роланд Аблюція.

Песні пра вайну выконваў гурт “Лілея”

Знакамітую “Белавежскую пушчу” з каларытным грузінскім акцэнтам праспяваў Назі Сарджвеладзе, а “Купалінку” — вакальны мужчынскі ансамбль “Шавлего”.

Дарэчы, Павел Кірылаў не ўпершыню на сувязі з рэдакцыяй. Раней пісаў у фэйсбуку, што ў Грузіі амаль два гады, вандраваў... Пасля трапіў у аварыю, доўга лячыўся. Вельмі хацеў там знайсці землякоў. Як бачым, знайшоў “Сяброў”! Хочацца спадзя-

вацца, што былы мінчанін, выпускнік гістфака БДУ Павел Кірылаў знойдзе ў суполцы сабе заняткаў па душы. Ведаем, што распрацоўвае ён турысцкія праекты, вядзе інфармацыйны блог... А можа стане Павел, напрыклад, прэс-сакратаром суполкі ды й нашым пазаштатным аўтарам? Жадаем супляменнікам у Грузіі: быць разам, трымацца і падтрымліваць адно аднаго, у якія б абставіны хто ні трапіў. І хай не будзе спрэчак у “Сяброў”!

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Пад аховаю Скарыны

У чэшскай Празе 500 гадоў таму, 6 жніўня 1517-га, першадрукар і асветнік Францыск Скарына выдаў першую друкаваную кнігу “Псалтыр” на старабеларускай мове

У Беларусі ды розных краінах за межжа, у тым ліку й па лініі ЮНЕСКА, шырока адзначаецца 500-годдзе беларускага кнігадрукавання. Мне ж згадваюцца 500-я ўгодкі самога вялікага Палачаніна, якія ў нашай краіне адзначаліся ў 1990 годзе. Да юбілею я ўкладаў зборнік “Падарожная кніжка Скарыны” (“Юнацтва”, 1990). Гэта была своеасаблівая згадка пра “Малую падарожную кніжку”, выдадзеную Францыскам Скарынам у Вільні (1522). Вялікую дапамогу аказала мне ва ўкладанні тома бібліяграф, скарыназнаўца Валянціна Нікіфарына Дышыневіч.

Больш за сто аўтараў тады ўдалося сабраць пад адной вокладкай. То былі ўхваленні высакародных памкненняў Францыска Скарыны — і ў выказваннях вучоных, і ў творах пісьменнікаў,

прысвечаных гуманісту і асветніку. Чытачы пазнаёмліліся таксама з арыгінальнымі вершаванымі тэкстамі першадрукара да яго біблейскіх кнігаў, з асноўнымі фактамі жыццяздзейнасці слаўнага Палачаніна. Кніга была прыхільна сустрэта грамадскасцю, а я ў хуткім часе быў ушанаваны медалём Францыска Скарыны (у 1991 годзе).

Ужо нагадваюць нас, пэўна, свой шлях да Скарыны. Мая прыхільнасць да земляка-падзвіжніка, набытая ў 1960-х пры азнаямленні з ягонай спадчынай у Львоўскім музеі ўкраінскага мастацтва, натхняла на ўсё новыя здзяйсненні. У 1994-м у серыі “Школьная бібліятэка” выйшла ўкладзенае мною выданне “Слаўны сын Беларусі: Кніга пра Скарыну”. Адкрывалася ж яна прадмовай “Людзі прадвесня” сёлетага юбіляра, прафесара Адама Мальдзіса (які, дарэчы, нарадзіўся 7 жніўня — на другі дзень пасля выхаду першадрука, толькі ў 1932-м...). А далей на 254-х старонках — аповесці, апавяданні, вершы, прысвечаныя Скарыну. І дзесяць

старонак займалі ёмкай, вобразнай выказанні вучоных, пісьменнікаў, дзеячоў культуры.

Асобны раздзел прысвячаўся паслядоўнікам слаўнага сына Беларусі, былі прадстаўлены творы Максіма Багдановіча, Максіма Гарэцкага, Алеся Дудара, Уладзіміра Караткевіча, Анатоля Клышкі, Янкі Купалы, Алега Лойкі, Алеся Салаўя, Фёдара Янкоўскага, Ігната Дварчаніна. Згадваюцца дзве сустрэчы з пісьменнікам Вячаславам Адамчыкам на той самай знакамітай Лысай Гары: дзе й цяпер лецішчы літаратараў. Зноў углядаюся ў акуратны почырк з прыпіскай: “Сяргею Панізьніку для зборніка пра Скарыну”. Тыя восем радкоў узвышаюць душу і сэння: “За Скарынаю стаіць яшчэ нераспазнаны і неацэнены да канца свет яго разнастайнай дзейнасці і ведаў, але тое, што мы спасягнулі, што дайшло да нас і да чаго мы прычыніліся, ужо дазваляе нам падаць руку роўнасці ўсведамленай і культурнай Еўропе. Вячаслаў Адамчык. 12.VII.1989”.

У 1999 годзе на сваёй не “ма-

В. Дзевіскіба. Францыск Скарына

лой” радзіме, а вялікай я заснаваў краязнаўчы музей. І многія літаратары пакінулі дарчыя надпісы на кнігах для абодвух — на Дзвіне — створаных мною музеяў. Водгукі тыя сабраны і ў новай кнізе-альбоме “Аўтографы з кніжніцы Сяргея Панізьніка (1960—2011). Гэтае ўнікальнае сямейнае выданне я разносіў па Мінску, перасылаў знаёмым. Дык вось, у 2000-м, у знакавы для заходнебеларускага жыхара дзень 17 верасня Вячаслаў Уладзіміравіч, сам з заходнікаў, перадаў мне сваю кнігу “Яблык спакусы” з аўтографам. Для мяне гэта

ВЕСТКІ

Рамантык з пэндзлем

Рыгор Арэшка

Выстава прац вядомага акварэліста Фёдара Кісялёва прайшла ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры

“У глыбінях зямлі нашых душ карані...” — так называлася выстава, і гэта радок з глыбокага верша Ніла Гілевіча. Як сведчаць мастацтвазнаўцы, у акварэльным жывапісе Фёдара Кісялёва лірычны матывы цесна спалучаны з рамантычным гучаннем. Тэма Радзімы, краявіды з помнікамі даўніны, дыханне часу — усё гэта ёсць у творах майстра. Як і моцная сувязь з літаратурай. У прыватнасці, серыя “Пасожская балада” прысвечана пісьменнікам Пасожжа — Віктару Карамазаву, Аляксею Пысіну, Міхасю Стральцову. Мастацкі цыкл “З глыбін мінулага” дае магчымасць узгадаць імя знакамітага паэта Адама Міцкевіча. Заслугоўвае ўвагі таксама й серыя “У краі азёрным”, якая ўключае працу з характэрнай назвай: “Бычкі. На радзіме В. Быкава”. Серыя “Шлях да паэта” прысвечана выдатнаму Песняру Янку Купалу і тым мясцінам, дзе ён жыў.

У прэс-рэлізе, дасланым з музея, гаворыцца: акварэліст Фёдар Кісялёў нарадзіўся 15 верасня 1946 года ў вёсцы Іванава Слабада Клімавіцкага раёна Магілёўшчыны. У 1971-м закончыў мастацка-графічны факультэт Віцебскага педінстытута, з 1978-га ён — сябра Беларускага саюза мастакоў. Фёдар Сцяфанавіч — прадстаўнік Віцебскай акварэльнай школы, вучань вядомых акварэлістаў Фелікса Гумена ды Івана Сталярова. Асноўныя жанры творчасці мастака — пейзаж і наюр-морт. Найбольш блізкія тэмы творчасці — гэта Прыдняпроўскі край, Паазер’е, матывы Бацькаўшчыны, помнікі гісторыі ды культуры.

быў, аказваецца, амаль развітальны з паважаным аўтарам дзень: 5 жніўня 2001 года яго не стала. Але і кнігі, і Слова майстра застаюцца з намі.

Вось гэтая жывучасць слова беларускага, якому не раз прадракалі хуткі скон, і натхніла мяне на верш “Павяленнем, працаю і выкладкам...” з эпіграфам ад эгрэгіуса (у перакладзе з лаціны: шанюны, слаўны) Францыска Скарыны: “Каб мы... усялякага труда і скарбу для паспалітага добра і для Айчыны не шкадавалі...”. А верш мой такі: “Слаўлю, гордыя словы, незгасальны ваш лад! Наглуміліся з мовы каля тронаў, палат — / А яе не скарылі, бо на вуснах цвіла / І нашчадкаў Скарыны у паход павяла. / Ні пагрозных указаў, ні завейных магіл, / Ні пякучай абразы, ні бяздомнай тугі / Не збяляліся словы, — бо з аховай жылі... / А знішчальнікі мовы палыном параслі. / З намі гордыя словы назавяду, назусім. / І Скарыны прадмовы — перад светам усім!”

Сяргей Панізьнік, пісьменнік